

22.10.2018

Jakelussa mainituille

Viite Urheilijaeläkejärjestelmän uudistaminen

Asia **Lausuntopyyntö****LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI
YLIMÄÄRÄISISTÄ URHEILIJAELÄKKEISTÄ ANNETUN LAIN
MUUTTAMISEKSI**

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoanne oheisesta luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annettua lakia. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan laissa säädetyn tulorajan noudattamisesta voitaisiin poiketa erityisen ansioituneen olympiavoittajan tai paralympiavoittajan osalta. Lisäksi ehdotetaan, että jo myönnetty osaeläke voitaisiin muuttaa täysimääräiseksi eläkkeeksi hakemuksesta. Edellytys eläkkeen määrän vahvistamisen sijaan valtion talousarviossa ehdotetaan vahvistettavaksi myönnettävien eläkkeiden enimmäislukumäärä. Laista ehdotetaan myös poistettavaksi maininta eläkkeiden rahoittamisesta veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista.

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi pyydetään toimittamaan opetus- ja kulttuuriministeriölle **viimeistään perjantaina 9.11.2018** sähköpostiosoitteeseen kirjaamo@minedu.fi ja Heidi Sulanderille etunimi.sukunimi@minedu.fi.

Lisätietoja antavat Esko Ranto puh. 0295 330 115 ja Heidi Sulander puh. 0295 330 298. Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@minedu.fi.

Ylijohtaja

Esko Ranto

Kulttuuriasianneuvos

Heidi Sulander

Jakelu	Oikeusministeriö Valtiovarainministeriö Sosiaali- ja terveysministeriö Valtion liikuntaneuvosto Eduskunnan oikeusasiamies Valtioneuvoston oikeuskansleri Suomen Olympiakomitea ry Suomen Paralympiakomitea ry Suomen Olympiavoittajat ry Opetus- ja kulttuuriministeriö / Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto Keva
Liitteet	Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto

LUONNOS

22.10.2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annettua lakia. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan laissa säädetyn tulorajan noudattamisesta voitaisiin poiketa erityisen ansioituneen olympiavoittajan tai paralympiavoittajan osalta. Lisäksi ehdotetaan, että jo myönnetty osaeläke voitaisiin muuttaa täysimääräiseksi eläkkeeksi hakemuksesta. Edellytys eläkkeen määrän vahvistamisen sijaan valtion talousarviossa ehdotetaan vahvistettavaksi myönnettävien eläkkeiden enimmäislukumäärä. Laista ehdotetaan myös poistettavaksi maininta eläkkeiden rahoittamisesta veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista.

Laki on tarkoitettu tulevan voimaan 1.8.2019. [Sitä on tarkoitus soveltaa ensimmäisen kerran vuonna 2020 myönnettäviin urheilijaeläkkeisiin.]

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

Laki ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä (1419/2014) tuli voimaan helmikuussa 2015. Urheilijaeläke on tunnustusluontoinen ei etuusperusteinen eläkejärjestelmä suomalaisille urheilijoille. Eläke on tarkoitettu myönnettäväksi niille entisille menestyneille urheilijoille, joiden eläke on jäänyt kovin alhaiseksi. Eläke on harkinnanvarainen.

Ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain 1 §:ssä säädetään, että ylimääräinen urheilijaeläke voidaan myöntää urheilijalle, joka asuu tai on asunut pysyvästi Suomessa, tunnustuksena hänen Olympiakisoissa saamastaan kultamitalista. Erityisestä syystä eläke voidaan myöntää myös merkittävästä kansainvälisestä urheilijaurasta.

Ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annettua lakia on sovellettu siten, että kaikki urheilijat ovat yhdenvertaisessa asemassa hakijoina. Kansainvälinen Paralympiakomitea on perustettu vuonna 1994. Sitä ennen järjestettyjen paralympialaisten status ja kilpailusarjat ovat olleet huomattavasti erilaiset kuin nykyisin IPC:n (International Paralympic Committee) järjestämissä paralympialaisissa. Tämä on otettu huomioon ansioiden arvioinnissa.

Lain 2 §:ssä säädetään eläkettä myönnettäessä huomioon otettavista urheilijan toimeentulomahdollisuuksista. Lain 3 §:n mukaan eläkkeen myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö hakemuksesta ja saatuaan Suomen Olympiakomitean lausunnon asiasta. Lain 4 §:n mukaan eläkkeen määrä vahvistetaan vuosittain valtion talousarviossa, mutta eläkkeen määrä on myös sidoksissa lain säätämisaikana määriteltyyn eläkesummaan ja indeksikehitykseen.

Valtion talousarviossa vahvistetaan vuosittain määräraha ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain mukaisesti eläkkeisiin. Viime vuosina määräraha on ollut enintään 260 000 euroa ja määrärahaa on saanut käyttää enintään 16 täyttä eläkettä vastaaviin urheilijaeläkkeisiin. Näin ollen vuosittain on voitu myöntää muutama urheilijaeläke. Eläkkeitä on vapautunut myönnettäväksi kuolemantapausten kautta. Valtaosa urheilijaeläkkeistä on myönnetty osaeläkkeinä johtuen hakijoiden tulotasosta.

Urheilijaeläkelakia säädettäessä hallitukseen esitykseen kirjattiin, että ylimääräisiin urheilijaeläkkeisiin budjetoitua määrärahaa ei ole tarkoitus jatkossakaan korottaa ja että uusia eläkkeitä muille kuin olympiavoittajille myönnetään vain siinä tapauksessa, mikäli määrärahaa vapautuu olympiavoittajien osalta tähän käyttöön.

Toistaiseksi nykyinen urheilijaeläkejärjestelmä on toiminut hyvin ja vastannut hyvin siihen tarpeeseen, jota varten se säädettiin, eli vähävaraisten olympiavoittajien eläketason turvaamisen.

Laki ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä ja laki ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä on lainsäädännössä sovitettu yhteen. Taiteilijaeläkkeistä annettu laki tuli voimaan huhtikuussa 2016. Tätä ennen taiteilijaeläkkeitä on myönnetty valtioneuvoston päätöksen nojalla. Eläketasot ovat lakien perusteella samat ja molemmissa eläkelajeissa on käytössä täysi eläke ja osaeläke, joka on puolet täyden eläkkeen määrästä. Täyden eläkkeen taso on tällä hetkellä runsaat 1300 euroa kuukaudessa. Urheilija- tai taiteilijaeläke voidaan myöntää täytenä eläkkeenä, jos hakijan verotuksessa vahvistetut eläke- ja muut pysyvät tulot kansaneläketuloa lukuun ottamatta jäävät alle urheilija- tai taiteilijaeläkkeen määrän. Osaeläkettä ei voi myöntää, jos tulot ylittävät urheilija- tai taiteilijaeläkkeen määrän kerrottuna kahdella.

Urheilija- ja taiteilijaeläkkeiden välillä on kolme eroavaisuutta. Taiteilijaeläkelaisissa on maininta siitä, millä ehdoilla osaeläke voidaan korottaa täydeksi eläkkeeksi, mutta urheilijaeläkelaisissa tästä ei ole erillistä mainintaa. Toiseksi taiteilijaeläkkeet myönnetään budjettivaroista ja urheilijaeläkkeet veikkausvarjoista ja kolmanneksi taiteilijaeläkkeet myöntää Taiteen edistämiskeskus, kun taas urheilijaeläkkeet myöntää ministeriö.

2 Ehdotetut muutokset

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan laissa säädetyn tulorajan noudattamisesta voitaisiin poiketa erityisen ansioituneen olympiavoittajan tai paralympiavoittajan osalta. Lisäksi ehdotetaan, että jo myönnetty osaeläke voitaisiin muuttaa täysimääräiseksi eläkkeeksi hakemuksesta, jos hakija toimeentulo-olosuhteet ovat muuttuneet pysyvästi. Säännös vastaa ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä annetun lain säännöstä. Edellytys eläkkeen määrän vahvistamisen sijaan valtion talousarviossa ehdotetaan vahvistettavaksi myönnettävien eläkkeiden enimmäislukumäärä. Laista ehdotetaan myös poistettavaksi maininta eläkkeiden rahoittamisesta veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Esitettyjen muutosten tarkoituksena on täsmentää eläkkeiden myöntämisen kriteerejä valtion talousarviossa vuosittain vahvistetun määrärahan puitteissa. Viime vuosina määräraha on ollut enintään 260 000 euroa ja sitä on saanut käyttää enintään 16 täyttä eläkettä vastaaviin urheilijaeläkkeisiin.

Vaikutukset viranomaisen toimintaan arvioidaan myös vähäisiksi. Mahdollisuus jättää tuloja huomioimatta erityisen ansioituneen urheilijan osalta tulee todennäköisesti lisäämään hakemusten määrää.

4 Asian valmistelu

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 8.5.2018 työryhmän selvittämään ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain uudistamisvaihtoehtoja. Työryhmän tehtävänä oli erityisesti selvittää vaihtoehtoja useamman olympiavoittajan saamiseksi urheilijaeläkkeen piiriin ja tulojen korottamiseksi. Työryhmä päätyi esittämään loppuraportissaan, että lakiin lisättäisiin mahdollisuus korottaa osaeläke täydeksi eläkkeeksi toimeentulo-olosuhteiden muuttuessa pysyvästi. Lisäksi työryhmä esitti, että laista poistetaan maininta eläkkeiden rahoittamisesta veikkausvoittovaroista ja että opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää myös jatkossa ylimääräiset urheilijaeläkkeet.

Työryhmä ei esittänyt muutoksia säädettyjen tulojen korottamiseen, osaeläkkeistä luopumista, tulojen poikkeamista yksittäistapauksissa eikä perhe-eläkemahdollisuuden lisäämistä lakiin.

Esitys on valmisteltu työryhmän esitysten perusteella opetus- ja kulttuuriministeriössä.

Esityksestä on pyydetty lausunnot [...]

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka eläke voitaisiin myöntää erityisestä syystä myöntää erityisen ansioituneelle olympiavoittajalle tai paralympiavoittajalle ilman, että 2 §:n 1 momentissa säädetty tuloja tulee sovellettavaksi. Kyseessä olisi poikkeussäännös, jota tulisi soveltaa vain erityisestä syystä ja vain noin yhteen hakemukseen vuosittain. Poikkeuksen soveltamisen edellytyksenä olisi, että urheilijalla olisi esimerkiksi henkilökohtaisen olympiavoiton tai paralympiavoiton lisäksi muita huomattavia urheilusaavutuksia.

2 §. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi urheilijaeläkkeen määrä vastaamaan voimassaolevaa euromäärää.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan osaeläke voidaan korottaa täydeksi eläkkeeksi eläkkeensaajan hakemuksesta, jos eläkkeen saajan eläke- ja muut tulot kansaneläketuloa lukuun ottamatta jäävät alle 1 momentissa säädetyn urheilijaeläkkeen määrän. Vastaava säännös sisältyy lakiin ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä (194/2016). Muutoksen tarkoituksena on mahdollistaa eläkkeen saajan tulojen muuttumisen huomioiminen eläkkeen määrän laskemisessa.

4 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläkkeen määrän vahvistaminen vuosittain valtion talousarviossa poistettaisiin. Sen sijaan valtion talousarviossa tulisi vuosittain vahvistaa myönnettävien eläkkeiden enimmäislukumäärä. Lisäksi pykälästä poistettaisiin viittaus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroihin. Muutos vastaa ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä annetun lain säännöstä.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.8.2019. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuonna 2020 myönnettäviin ylimääräisiin urheilijaeläkkeisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä päivänä kuuta 20 annetun lain (1419/2014) 2 §:n 2 momentti ja 4 § ja

lisätään lakiin uusi 1 §:n 3 momentti ja 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

1 §

Eläke voidaan erityisestä syystä myöntää erityisen ansioituneelle olympiavoittajalle tai paralympiavoittajalle ilman, että 2 §:n 1 momentin tuloraja tulee sovellettavaksi.

2 §

Ylimääräinen urheilijaeläke on 1 339,57 euroa kuukaudessa. Osaeläke on puolet täyden eläkkeen määrästä.

Osaeläke voidaan korottaa täydeksi eläkkeeksi eläkkeensaajan hakemuksesta, jos eläkkeen saajan eläke- ja muut tulot kansaneläketuloa lukuun ottamatta jäävät alle 1 momentissa säädetyn urheilijaeläkkeen määrän.

4 §

Myönnettävien eläkkeiden enimmäislukumäärä vahvistetaan vuosittain valtion talousarviossa. Eläkkeen maksaa Keva.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä päivänä kuuta 20

Allekirjoitukset